

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת נח תשפ"ג לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף שכ"ג

אלה תולדות נח, נח איש צדיק תמים היה בדורותיו (ו-ט). ולהלן נאמר שאמר לו ה', כי אותך ראיתי צדיק לפני

בדור הזה (ז-א). וברש"י ולא נאמר צדיק תמים, מכאן שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו, וכולו שלא בפניו (עירובין יח:). ע"כ. גם יש לדקדק מה שאמר לו ה', כי אותך ראיתי צדיק לפני דנראה כמיותר.

ונראה בביאור הדברים, דהנה לכאורה יש להבין,

דמבואר ברש"י (ו-ד) הרבה ריוח והצלחה לפניו,

ולמה הטריחו בבנין זה, כדי שיראוהו אנשי דור המבול

עוסק בה מאה ועשרים שנה, ושואלין אותו מה זאת לך,

והוא אומר להם עתיד הקב"ה להביא מבול לעולם, אולי

ישובו ע"כ. וניחזי אנן, אם במשך השנים הללו היו מאות או

אלפים חוזרים בתשובה, איך היו ניצולים בהתבה הקטנה

הלו. ואין לומר דאם היו יותר מעשרה צדיקים, היו מגינים

על העולם, ולא היה מבול, דוגמת מה שמצינו באברהם

בתפלתו על סדום, שביקש אולי ימצאון שם עשרה (יה-לב),

וברש"י על הפחות לא ביקש, אמר, דור המבול היו שמונה,

נח ובניו ונשיהם, ולא הצילו על דורם ע"ש. דזה אינו, דהא

מבואר ברש"י (ה-לב) אמר רבי יודן מה טעם כל הדורות

הולידו למאה שנה וזה לחמש מאות, אמר הקב"ה אם

ב וזה אשר תעשה אותה, שלש מאות אמה אורך התבה,

חמשים אמה רחבה, ושלשים אמה קומתה, צוהר

תעשה לתבה, ואל אמה תכלנה מלמעלה (ו-טו). ובודאי

שנרמזו במספרים אלו של אורכה ורחבה וקומתה למה היו

במדה זו דייקא.

ג מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש

ואשתו וגו' (ב-ז). וברש"י העתידה להיות טהורה

לישראל, למדנו שלמד נח תורה ע"כ. ובפשוטו הכוונה דאם

לא למד תורה, מנא ידע מהו טהורה ליקח ממנה שבעה.

ובמהרש"א (זבחים קטו) הקשה דלפי מה שאמרו (שם) שבאו

מאליהן, אין שום ראיה שלמד תורה. ולכן פירש דאם לא

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבח והודי להשי"ת, הננו מגישים מעומקא דליבא, ברכת מזל"א טבא וגדיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסי הנכדה בת לבנו הרה"ג רבי יואל משה מרדכי שליט"א – ר"מ בישיבתנו הק'

ובהולדת הנינה בת לנכדו הרב יואל יוסף עזריאל טייטלבוים שליט"א חתן חדב"ן הרה"ג רבי אהרן ישעי' ראזנער שליט"א דומ"ץ סאמבאטהעלי

יהא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

שבעה פעמים יותר מכל הבהמות והחיות והעופות הטהורות, ואיך יהיה להם מקום בהתבה שנעשה מתחלה רק למספר קטן של בעלי חיים. ועל כרחק דהתבה יהיה בו נס של מועט המחזיק את המרובה. וכן מבואר בחתם סופר (כח.) כי מה שהוסיף עליהם שבעה, לא היה להם מקום, ולא מאכל מוכן, ובנס היו עומדים, על דרך שאמרו חז"ל (יומא כא.) מקום ארון אינו מן המדה, והוא הדין כאן הואיל והיו לקרבנות ע"כ. ולדברי הרמב"ן גם מה שהביא מתחלה לא היה מקום להתבה להכיל אותם, כי אם בנס של מועט המחזיק את המרובה.

ומצינו כיוצא בה במשה רבינו, ואת כל העדה הקהל אל פתח אהל מועד (ויקרא ח-ג). וברש"י זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה ע"כ. והיינו שששים רבוא ישראל היו עומדים בתוך הפתח של אהל מועד. ונס כזה נמשך בבית המקדש שהיו נכנסים במועדי ה' רבבות ישראל לתוך העזרה של קל"ה אמות, ועומדים צפופים ומשתחווים רווחים (אבות ה-ה). ועל דרך זה היה גם בהתבה, ואם היה מתרמי שהרבה מהם ישובו, היו כולם נכנסים לתוך התבה, ולדור בתוכה רווחים, כי היה מועט המחזיק את המרובה, והיו אוכלים קמעא ומתברך במעיהם, שגם זהו דוגמת נס המקום, שקמעא מחזיק המרובה.

*

והנה בגמרא (חגיגה יב.) אמר רב יהודה אמר רב בשעה שברא הקב"ה את העולם היה מרחיב והולך כשתי פקעיות של שתי, עד שגער בו הקב"ה והעמידו, שנאמר (איוב כו-יא) עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו. והיינו דאמר ריש לקיש מאי דכתיב (בראשית לה-יא) אני א-ל שד"ן, אני הוא שאמרתי לעולמי די ע"כ. וכתוב בתפארת יהונתן (פ' לף) דהענין שהיה העולם מתרחב, כי אילו לא חטא אדם הראשון, היו בני אדם מולדין בכל יום (עיי' שבת ל:), וכן גם לא היו מתים, אם כן בדרך הטבע היה כדור הארץ קטן מלהכיל כולם. והקב"ה אמר די, שלא יהיה גדול ממה שהוא עתה, כי כן נפלאותיו להיות מועט מחזיק את המרובה, ואף אילו לא חטא אדם הראשון היה העולם מחזיק את כולם, כי היה לכל העולם קדושת ארץ ישראל,

רשעים הם יאבדו במים ורע לצדיק זה, ואם צדיקים הם אטריח עליו לעשות תיבות הרבה, כבש את מעיינו ולא הוליד עד שהיה בן חמש מאות שנה, כדי שלא יהא יפת הגדול שבבניו ראוי לעונשין לפני המבול ע"כ. הרי דעשרה צדיקים מצילין רק על עירם, אבל לא יגינו שלא יבוא מבול כלל לעולם, והעולם נידון אחר רובו (עיי' שפתי חכמים שם). ואם כן מה היה עושה נח אם היו רבים שישוּבו. ולא עוד אלא דמבואר ברש"י (י-יב) ויהי הגשם על הארץ, ולהלן (יז-י) הוא אומר ויהי המבול, אלא כשהורידן, הורידן ברחמים שאם יחזרו יהיו גשמי ברכה, וכשלא חזרו היו למבול (ב"ר לא-יב) ע"כ. אם כן גם אחר שנסגר התבה היה בידם עוד לשוב, ומה יעשה אם יהיה מספרם גדול, איך יכניסם בלי מקום ובלי אוכל.

ונראה דאיתא ברמב"ן (ט-ו) דידוע כי החיות רבות מאד, ומהן גדולות מאד כפילים וכראמים וחולתם, והרמש הרומש על הארץ רב מאד. גם מעוף השמים מינים רבים אין להם מספר, וכמו שאמרו רבותינו (חולין סג.) מאה ועשרים מיני עופות טמאים יש במזרח, וכולם מין איה הם, ולעופות טהורים אין מספר. והנה יצטרך להביא מכולם שיולידו כמותם, וכאשר תאסוף לכולם מאכל אשר יאכל לשנה תמימה, לא תכיל אותם התיבה הזאת, ולא עשר כיוצא בה. אבל הוא נס, החזיק מועט את המרובה. ואם תאמר יעשנה קטנה ויסמך על הנס הזה, ראה השם יתברך לעשותה גדולה כדי שיראו אותה בני דורו ויתמהו בה, ויספרו עליה וידברו בענין המבול וכינוס הבהמה והחיה והעוף לתוכה, אולי יעשו תשובה. ועוד, עשו אותה גדולה, למעט בנס, כי כן הדרך בכל הנסים שבתורה או בנביאים לעשות מה שביד אדם לעשות, והשאר יהיה בידי שמים ע"כ.

ויש ראייה לזה, דהא בשעת הציווי על עשיית התבה, אמר לו ה', ומכל החי מכל בשר שנים מכל תביא אל התבה (ו-ט), ובשעת כניסתו הוסיף לו, מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו (ז-ב), הרי שהוסיף לו להביא אל התבה יותר מכפלים ממה שצוה לו מתחלה. ובמדרש (ב"ר לב-ד) נראה שנצטוה להביא מהטהורים שבעה זוגות ע"ש. ואם כן תחת שנים הביא

עה"פ ויאמר משה) הביא בשם ספרים (עיין אגדת אוזב על קהלת יב-ז, ופרי מגדים אור"ח סימן מז סק"א) לבאר מאמרם בגמרא (גדרים פא.) דבר זה נשאל לחכמים ונביאים שנאמר (ירמיה ט-יא) על מה אבדה הארץ, רצה לומר מה שאנחנו אבדנו מן הארץ אין צריך לשאלה ותשובה, כי מפני חטאינו גלינו מארצנו, אבל השאלה היא על מה אבדה הארץ דייקא, כי גמדה לה ולא נשאר רק מעט. ויאמר ה' על עזבם את תורתך אשר נתתי 'לפניהם', היינו תורה שבעל פה וגזירות שמהם תצא, וקראה תורתך משום דכתיב (דברים יז-יא) לא תסור. כי בזכות תורה שבעל פה ידה מתרחב והולך תורה שבכתב בגדרים וסייגים, ועל כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות, בזכות זה גם ארץ ישראל מתרחב והולך, ובשביל שעזבו תורה שבעל פה, על כן גם הארץ גמדה לה ע"כ.

והיינו כי עצם התורה היא התורה שבכתב שניתנה מפי ה' למשה רבינו, וליכא מידי דלא רמיזי באורייתא (תענית ט.) ולכן נאמר על התורה ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים (איוב יא-ט), ואם כן התורה היא מועט המחזיק את המרובה, ועל ידי שאנו לומדים תורה ומרחיבין את התורה, אנו ממשיכין כח זה לארץ ישראל שתהא מועט מחזיק את המרובה, שהרי זה היא ענינו של התורה, שכולל בתוכה כל החכמות שבעולם (פתיחת הרמב"ן על התורה), ועל כל קוץ וקוץ יש לדרוש תלי תלים של הלכה (מנחות כט:).

ומעתה כיון שנח היה יכול להמשיך לתוך התבה הכח שתהא מועט מחזיק המרובה, על כרחך צריכין לומר שנח למד תורה, כי דבר זה ממשיכין אותו רק על ידי התורה. וזה נוכל ללמוד, ממה שמתחלה אמר ה' לנח ליקח מכל מין שנים, וקודם כניסתו להתבה הוסיף עליו ה' כהנה וכהנה, 'מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו', ואיך יכניסם בהתבה שמתחלתה לא נעשה למספר גדול כזה, ואיך יתפרנסו כולם מהאוכל שלא הכין עבורם. ועל כרחך שתהא בהתבה נס של מועט המחזיק את המרובה, אשר לזה זוכין רק על ידי תורה, ומעתה שפיר 'למדנו מכאן שלמד נח תורה'.

*

שמיעוטה מחזיק את המרובה. ואם כן שם שד"י, שאמר לעולמו די, יש בכח שם זה לעשות מקום מועט להחזיק את המרובה ע"ש.

ומבואר באבן עזרא (ריש פרשת וארא) כי שם אלקי"ם בגימטריא הטב"ע, אבל השפעת הנסים הם משם שד"י ושם הוי"ה, אלא שם שד"י מורה לשידוד המערכות, ונסים שלו נסתרים בדרך המערכה, ונסי שם הוי"ה הם באתגליא ע"ש. ובישמח משה (פ' תולדות) ויזרע יצחק בארץ ההוא, וימצא בשנה ההוא מאה שערים, ויברכהו הוי"ה (כו"ב), כי היה אצלו נס באתגליא, שהיה בתבואתו ברכה יותר מכדי שהדעת טועה, דהוי כדבר המדוד, ובדבר המדוד אינו יכול להיות נס נסתר, לזה אמר ויברכהו הוי"ה דייקא, שעל ידי שם זה נשפע גם נסים גלויים ע"ש.

ומעתה נח בהתבה, שהוצרך לנס של מועט מחזיק המרובה, שזה נשפע משם שד"י שאמר לעולמו די, וגם הוצרך להשפעת שם הוי"ה, שהיה דבר המדוד בארכה וברחבה, ונצרך לנס גלוי, דהוי יותר מכדי שהדעת טועה, על כן הוצרך להשפעת שם שד"י ושם הוי"ה יחד. והנה לא כמו שאני נכתב אני נקרא (פסחים ג.), ואנו קורין את השם הוי"ה בשם אדנ"י, אם כן היה נח נצרך להמשיך לתוכה ההשפעה משם שד"י ושם אדנ"י, אשר ביחד הם עולים למספר ש"פ (עם הכולל), על כן נצטוה לעשות התבה שלש מאות אמות ארכה, וחמשים אמות רחבה, ושלשים אמה קומתה, אשר ביחד הם כמספר שמות שד"י ואדנ"י, כדי להמשיך לתוכה שיהא מועט מחזיק את המרובה גם בדרך נס גלוי. וזהו שסיים הכתוב 'ואל אמה תכלנה מלמעלה', כי אמ"ה נוטריקון מ'ועט ה'מחזיק א'ת ה'מרובה, שכאשר יעשה נח את התבה במספר זה, אז מלמעלה יהא נשפע שיוכלל הכל בתבה זו, כי תהא מועט מחזיק את המרובה.

*

והנה מציינו כזאת גם בנחלת ארץ ישראל, כדאיתא בגמרא (גיטין נז.) כי ארץ ישראל נקרא ארץ צבי (ירמיה ג-ט), כי בזמן שיושביה עליה רווחא, ובזמן שאין יושביה עליה גמדה, כמו צבי שאין עורו מחזיק בשרו ע"כ. ובייטב לב (פ' בהעלותך

הקב"ה חפץ בהשחתת העולם, וצריך להשאר אנשים צדיקים שממנה יבנה העולם שנית, על כן הבטיח ה' שמירה יתירה לנח וביתו שלא יבוא לידי חטא, ורגלי חסידיו ישמור, שאין חטא בא על ידו כלל. וזהו שאמר לו ה', 'והקימותי את בריתי אתך', כי התורה הקדושה ומצותיה נקראים ספר הברית (שמות כד-ז), והבטיח לו בזה שיקים אצלו התורה הזאת, שמעתה לא יבוא חטא על ידו, לעבור על דברי התורה, וישאר גם להלאה צדיק כמו עד עתה, ועל כן 'ובאת אל התבה אתה ובניך' וגו'.

ואם כן היה אצל נח שתי תקופות שונות בצדקתו וקיום מצות ה', כי עד שהיה ת"פ שנה, היה לו נסיונות רבות בעבודתו, כי היה דור של רשעים, והוא יחידי וביתו שלא נגררו אחריהם, והוצרך להתחזק בכחות עצמו להשאר בצדקתו. אמנם כאשר גילה ה' לנח שיביא מבול לסוף ק"כ שנה, והבטיח לו שיבוא אל התבה הוא וביתו, כי מעתה יהיה לו שמירה מעולה מן השמים להשאר בצדקתו, ורגלי חסידיו ישמור בשמירה מעולה שלא יוכל לבוא לידי חטא, ואם כן עבודת קונו מאז ולהלאה היו בלי נסיונות, שה' שמר אותם מכל דבר המביאה לידי חטא.

וכיון שעיקר חשיבות העבודה היא כאשר בא בקישויים עם נסיונות, ומתגבר על יצרו, על כן בשנותיו הראשונים קראו הכתוב בתואר 'צדיק תמים', אבל מעת שהתחיל לבנות התבה עלה לו עבודת קונו בקל, ומעתה אינו ראוי רק לתואר צדיק, כיון שאין זה מכח עצמו. וזהו שאמר לו ה', 'כי אותך ראיתי צדיק לפני', מה שאתה צדיק, זה בא מלפני, אני הוא השומר עליך שלא תחטא, ועל עבודה בלי נסיונות מגיע רק תואר 'צדיק', ולא כמו ראשית עבודתך שהיו בקישויים ונסיונות, ועל כן היה לך תואר 'צדיק תמים'.

והקימותי את בריתי אתך, ובאת אל התבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך אתך (ו-ח). וברש"י ברית היה צריך על הפירות שלא ירקבו (ב"ר לא-ג) ע"כ. ובאבן עזרא פירש, אות ברית של שבועה שלא ימות במבול הוא ובניו ע"כ. וברמב"ן פירש דקאי על אות הקשת ע"ש. ובאור החיים הק' דקדק, דלפי זה היה צריך להקדים לומר ובאת אל התבה, ואחר כך יאמר והקימותי את בריתי אתך ע"ש.

ונראה דלכאורה יש להקשות, הלא מאמר זה ובאת אל התבה, נאמר לנח ק"כ שנה קודם בוא המבול, והרי לאדם יש בחירה לבחור בטוב וברע, ואין הבטחה להאדם שיהא צדיק, ואם במשך הזמן יפול גם נח ממדרגתו להיות כאנשי דורו, לא ינצל גם נח, ואיך אמר לו ה' בבירור, 'ובאת אל התבה אתה ובניך'. ולכאורה יש לומר דאיתא בגמרא (יומא לה): כיון שיצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא, שוב אינו חוטא, שנאמר (שמואל א ב-ט) רגלי חסידיו ישמור [סופי חסידיו ישמור] ע"ש. והנה שנותיו של נח היו תשע מאות שנה וחמשים שנה (ט-ט), ובשעת המבול היה בן שש מאות שנה (ח-ג), ואם כן בשעה שדיבר עמו ה' שיביא המבול אחר ק"כ שנה, היה נח אז בן ארבע מאות ושמנים שנה, ועברו עליו כבר רוב שנותיו, ושוב אינו חוטא, ושפיר מובטח שיכנס להתבה.

אך גם זה צריך ביאור, וכמו שהקשה בתוספות ישנים (שם) דהרי יוחנן כהן גדול שימש בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי [וכן הוזכר במשנה (אבות ב-ד) אל תאמן בעצמך עד יום מותך]. וכתב דודאי אם בא ליטמא אין נועלין לפניו לגמרי, אלא הרבה מכריעין אותו מכאן ואילך בלא עמל ליטהר ולהתקדש ע"כ. ואם כן אכתי תקשה, כיון שיש אפשרות לחטוא, איך נאמר לו בלשון ודאית ובאת אל התבה. וצריכין לומר, דבהיות שאין

הגליון הזה נהגדב על ידי			
להעילי נשמת הרה"ח ר' פנחס יהודה ב"ר שמעון ע"ה נפטר מ"ו חשון תשנ"ז - ת.נ.צ.ב.ה	הרב ר' נחמן גרינצווייג שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב	מנה"ר ר' שלום וויטריאל היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב	מנה"ר ר' יוחנן אליעזר ברי"ג כ"ן היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב
מנה"ר ר' וואלף שפיערער היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למזל טוב	מנה"ר ר' שמואל יהוקאל שפארן היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב	מנה"ר ר' אברהם פרייליך היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב	מנה"ר ר' מרדכי אדלער היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למזל טוב
מנה"ר ר' יואל רובין היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו למזל טוב	מנה"ר ר' חיים ראובן ברי"ג בויער היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למזל טוב	מנה"ר ר' יואל בראדי היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב	מנה"ר ר' יוסף אלי קנאפפלער היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב
מנה"ר ר' מאיר סאלימאן היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב	מנה"ר ר' יהוקאל שימשאוויטש היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות	מנה"ר ר' יהוקאל דוד שווארץ היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות	מנה"ר ר' הערשל ברי"ש שפיטץ היו"ל לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות
קול מעדני מלך וויען — 718.400.7710 • MechonMMVien@Gmail.com • הרוצה לנדב להוצאת הגליון יפנה להר"ר יואל ברא"ש פיערעווערקער היו"ל 347.425.2151			